

Котики-патріоти. В Одесі їх є!

Незвичні графіті — зображення патріотичних котиків — з'являються останнім часом на багатьох стінах Одеси. Говоритимемо з їх творцем Ігорем Матрос-кіним, але оскільки стріт-арт (вуличне мистецтво) є складовою урбаністичного середовища, розпочнемо з атмосфери, яка панує в місті.

ОДЕСА, викупана травневими дощами, квітує. На перший погляд, місто живе звичним життям: поспішає на роботу, жваво торгує, дистанційно навчається, водить малечу в парк, вибирає на Привозі полуницю, вигулює собак, відвідує кав'ярні. На вулицях порідшало машин, щезли затори. Громадський транспорт ходить справно. В універсамах, аптеках і торгівельних центрах всього майже вдосталь, банкомати працюють. Наче як завжди, але... війна щодня нагадує про себе пронизливим виттям сирен повітряної тривоги, а іноді страхітливими звуками вибухів і чорним димом на пів неба. На заправках блимають нулі, повний бак пального — «на чорний день». Блокпости з протитанковими їжачками — частина міського ландшафту. Військові, рятувальники й поліцейські викликають у містян повагу — на них дивляться з надією. Тисячі людей з окупованих областей та зони бойових дій знайшли тут прихисток, ними опікуються адміністрація та волонтери.

Нічного життя, звичного у мирний час, нема: до початку комендантської години слід встигнути додому. Відвідувати пляжі небезпечно — може бути заміновано. Купання в морі відкладено на невизначений час, відпочивальників улітку не буде. Спроби висадки російського морського десанту провалилися, а підійти до Одеси із суші ворогові не дають героїчні захисники Миколаєва.

Від перших ракетних ударів одесити здригнулися вдосвіта 24 лютого. Пішов четвертий місяць війни. За цей час держава-терорист багато разів обстрілювала Одесу своїми ракетами. Більшість з них збивала українська протиповітряна оборона, але були влучання в багатоповерхові будинки, в гуртожиток, зруйновано найбільший торговий центр. Були спроби ворога влаштувати в мільйонному місті екологічну катастрофу. Загинули цивільні люди, серед них — школяр і тримісячна дівчинка з мамою й бабусею.

Порівнювати цю війну з Другою світовою некоректно, хоча б тому, що такої гіперубивчої зброї 80 років тому ніхто й уявити не міг. Майже все озброєння, яким Радянський Союз і путінська недофедерація готувалися воювати з цілим світом, тепер кинуте проти України.

КОЛИ стріляють гармати музи мовчать? Ні, це не про нас. Українці не лише хоробро боронять свою країну, а й натхненно творять літературу, музику, знімають кіно й малюють. Нашу «Червону калину» й нашу «Стефанію» знають і переспівують по всьому світу. Українське мистецтво, народжене в часи визвольної війни, — великий пласт культури, який невдовзі потребуватиме ґрунтовного дослідження.

Одним із феноменів креативної Одеси є графіті з патріотичними котами. Вуличне мистецтво — універсальне, адже художник, який його творить, має набагато ширшу аудиторію, ніж представники традиційних мистецтв. У кожного в Одесі своя дорога і кожен натрапляє на «своїх» котів. По місту їх уже понад сім десятків, а композиції не повторюються. Ходімо знайомитися з ними.

Отже, які вони коти Матрос-кіна? І чому саме коти, а не, наприклад, страхітливо-грізні леви, яструби з пазурями-шаблями чи дракони, які вогнем дихають? Бо Одеса — «котяче місто»: коти тут — пухнасті улюбленці, вони скрізь і почуваються чудово. Тутешнім людям такий вибір персонажа близький і зрозумілий.

Коти із графіті схожі на людей і наділені їхніми рисами. Типажі, серед яких кожен може впізнати своїх знайомих, захисників, волонтерів, медиків, комунальників, пекарів і відомих персон. Війна неабияк згуртувала всіх українців.

А де ж вороги? Їх — кровожерливих садистів, вбивць, викрадачів дітей, мародерів і ґвалтівників XXI століття — на зображеннях взагалі нема. Бо вони — Zero, безликі й одурманені пропагандою виконавці волі свого закомплексованого фюрера, співучасники його злочину. Ігнор їм, такий самий, як представникам країни-агресора в усьому цивілізованому світі. На плакатах часів Другої світової обидві сторони традиційно зображували свого ворога жалюгідно — карикатурним. А нова війна — це нові художні рішення та підходи. Замість сповненого пафосу плаката — більш доступне й демократичне графіті.

Отже, ворог не персоніфікований, замість нього — військовий корабель, якого, з почуттям власної гідності та Україною в серці, могутніми лапами топче наш котик. Пам'ятаєте розхвалений флагман російського флоту — ракетний крейсер «Москва», який називали вбивцею авіаносців? Він тероризував наше узбережжя і нашу Одесу, за що був відправлений двома українськими ракетами на дно, а разом з ним пішли годувати чорноморських бичків пів тисячі членів екіпажу. Наразі це найбільший і найпотужніший у світовій морській історії потоплений військовий корабель. Знайте наших!

А на цьому малюнку — традиційне привітання, яке наводить жах на окупантів: «Доброго вечора! Ми з України!». Тут наш чотирилапий друг натхненно ламає російські військові літаки з червоними зірками на крилах та кидає їхні уламки у вогонь.

На продовження авіаційної тематики на одній із стін героїчний кіт трощить ворожий гвинтокрил. На кінець травня українські військові знищили 207 літаків та більше 170 гелікоптерів агресора. В композиції «Небо під замком» кіт, зображений у вигляді українського військового пілота, дбайливо тримає в лапках свій винищувач.

Є графіті, присвячене героїчним захисникам Маріуполя, є кіт-сапер, який веде на повідку легендарного пса Патрона. А в цьому котикові впізнаємо нашого головнокомандувача ЗСУ — генерала Віталія Залужного.

Деякі персонажі, окрім загальноукраїнських, наділені й локальними, «чисто одеськими», характеристиками. Таким є котик у шарфі а ля Остап Бендер, зображений на одній із брам на Молдаванці. Він хвацько наставив на уявного непроханого гостя пістолет: «Кажі паляниця!».

Одесити люблять смачно поїсти. Цей, примружений від насолоди, кіт ласує борщем з чорним хлібом, салом і часником. Він нагадує, що «Борщ — наш», тобто український. У такий спосіб художник відреагував на пропагандистське безглузде твердження речниці МЗС росії про те, що український борщ є прикладом «ксенофобії, нацизму та екстремізму в усіх його існуючих формах».

Гендерна складова гідно презентована у зображеннях цього проєкту: киці-захисниці, вірні подружки, дбайливі мами, ніжні й романтичні, з гострими як лезо кігтками, без жодних вагань будуть мстити й карати. Тож начувайтесь, вороги!

А ТЕПЕР знайомимось з автором котиків Ігорем Матроскіним. Йому тридцять, за освітою інженер-будівельник, закінчив ОДАБА, але передусім він — художник. З дитинства малював у своїх зошитах і на шкільних партах. Захоплювався шрифтовим графіті. Згодом з товаришами почав розписувати балончиками з фарбою закинуті місця уздовж залізниці. Років зо п'ять тому перехожі зі здивуванням зауважували, що деякі занедбані, обписані всіляким непотребом одеські стіни оживали завдяки філігранними за рисунком зображеннями тварин, зі складними і водночас вишуканими кольоровим рішеннями. Той проєкт називався #ANIMAL BWS. Маю світліну на тлі

їхнього чудового бегемота, неподалік нижньої станції фунікулера. Одна з найкращих робіт того періоду — носоріг біля Книжкового ринку, в такому ж стилі. У лабіринтах вуличок старої Одеси можна натрапити на зображення кенгуру, тюленя, риби, равлика та інших представників фауни. А ще Ігор з компанією — автор низки оригінальних і складних за композицією розписів інтер'єрів.

— *Пане Ігоре, де можна побачити ваші перші роботи, яким він був, ранній Матроскін?*

— Ну, насамперед, не зовсім вірно казати, що це все Ігор Матроскін, бо в нас працює команда. Наш колектив існує з 2004-го, в різні роки в ньому були різні художники, дехто з них уже не малює.

Коли виїжджаєте потягом з Одеси, на мурах уздовж залізниці можна побачити дещо з наших ранніх речей, створених починаючи з 2004-го. Найбільше їх збереглося в районі Пересипу.

— *Образ котика — вдалий, легко впізнаваний, лаконічний. Водночас він «няшний», сильний і добрий. Добро, яке має перемогти. Чому персонажем обрана саме ця тварина?*

— Так, раніше ми створювали складніші штуки, а зараз малюємо більш лаконічних, плакатних котів. Коти — неофіційний символ Одеси, як і будь-якого портового міста. В кожному дворі є безліч цих символів.

— *Про творчий процес. Як реагуєте на глядачів, які коментують незакінчену роботу і дають поради?*

— Зазвичай позитивно. Завжди приємно поспілкуватися з розумними людьми. В Одесі всі розуміються на всьому, тому без порад не обійтись.

— *До війни й ковіду ви багато подорожували. Чи доводилося брати участь у конкурсах за кордоном, можливо, малювали з колегами з інших країн? Де вам найбільше сподобалося?*

— Так, ми малювали в Греції, Азербайджані, Німеччині, Індонезії та ще багато де. Виділити якесь одне місце не можу. Мандрувати й малювати — то завжди цікаво.

— *Чи не плануєте відкрити власну школу графіті й набирати туди учнів?*

— Ні, не думаю, що це потрібно, до того ж ми самі ще вчимося.

— *Не запитую про творчі плани та чим збираєтеся займатися після війни, але дякую за ваш оптимізм і щире віру в нашу перемогу. Нас оберігають героїчна українська армія, моряки, прикордонники, поліція, рятувальники, а їм допомагають ваші патріотичні котики-обереги...*

— Після перемоги ми плануємо займатися творчістю і відбудовувати країну. Дуже тішить, що наші захисники високо оцінили нашу творчість, кажуть, що вона підіймає бойовий дух.

З іншими нашими роботами можна ознайомитись в інстаграм: [Instagram.Com/lbws_168](https://www.instagram.com/lbws_168)

Володимир ГЕНИК.